

Последњих неколико година наша земља се веома променила. Законодавна и извршна власт предузеле су низ корака у унутрашњој и спољној политици који су је учинили другачијом и то не само у поређењу са “смелим” деведесетим него и са почетком двехиљадитих година. Довољно је да поменемо закон о иностраним агентима, патриотску “стоп-листу”, Крим, Донбас, и као последицу, базе НАТО распоређене уздуж граница Руске Федерације од Балтика до Црног мора. И то на дуже време. У таквим условима још је јача потреба за државном идеологијом која на жалост одсуствује. Та идеологија би ујединила у овом тренутку разједињену земљу на различите идејно-политичке блокове. Да ли је таква идеологија у принципу могућа? Питање је озбиљно.

## Бела идеја

Идеологија представља скуп духовних и материјалних идеја/вредности које реално управљају земљом. Када је у питању руска идеја, то је наша национална историја развијена у времену. Не треба ништа измишљати, треба њу схватити.

**Гледано историјски, прва велика идеја на територији Русије била је идеја православног царства - од Крштења Русије од стране Новгородско-Кијевског кнеза Владимира, до последњег петроградског Императора, Цара-мученика Николаја II. Управо у оквирима такве државно-духовне конструкције, Русија се из малог московског књажевства претворила у једну од највећих империја у светској историји, дошла до Тихог океана и чак се прелила у Америку. Историја Русије - руског народа, руске културе - представља упорну борбу за очување православног језгра наше цивилизације у условима изазова од стране снага туђих руском свету. Сваки пут када је Русија испитивала следећи удар тих сила (спољни или унутрашњи) она је налазила у себи извор за опоравак, а тај извор се увек налазио у области свештеног религиозно-језичког језгра руског света.**

Тако су на пример Петрове реформе с почетка XVIII века представљале истинску цивилизацијску револуцију и чак у одређеном смислу и рат са националном традицијом. Парадокс дела Петра Великог огледао се у томе што су спољни омотачи руске цивилизације - техника, наука, војни послови итд. - у његово време били радикално ојачани прелазећи на принципијелно други ниво и да то није било урађено, Русија би претрпела политички слом још у XVIII веку. Међутим, чињеница је да се Петар супротстављао управо вертикалном ширењу традиционалног руског живота (замена народно-земне монархије европским апсолутизмом, укидање Патријаршије, страно образовање). Упоредо са тим, у црквеном и народном духу император је и даље остајао православни цар. Наравно, део народа је посумњао да је Петар антихрист а затим отишао у “шуме и планине” како не би учествовао у његовим делима али то је друга прича. Што се тиче “велике” историје Русије, магистралне линија њеног васељенског хришћанског служења - онда нема сумње да су Петрове реформе, оснивање Петрограда, задуживање западних етикета, мода и наука - само модернизовали Русију али нису убили “Свјатају Рус” (Свету Русију). Духовно језгро православно-руске цивилизације спасило је Русију од распада, пославши јој на почетку и крају XIX века светог Серафима Саровског и друге велике подвижнике. На нивоу државности одржана је победа у Отџбинском рату 1812. године против крунисане француске револуције у лику Бонапарте. И на крају, у области световне модернизоване културе, дело Пушкина је на непобитан (и све до сада непоновљив) начин представљало повратак класичној вредносној вертикали. Пушкин је, за разлику од својих савременика Гетеа и Бајрона, показао да геније и слобода нису обавезно у савезу са Мефистофелом и да они могу бити и на страни Бога.

## Либерална идеја

Петрограду је било суђено да к себи пусти католичко-протестантски масонски Запад. Ако је Москва победила Исток на Куликовом пољу и држава оформила руско православно царство, онда је Петроград морао да се бори са другим противником – буржоаском Европом која је за разлику од Монгола тежила да измени сам историјски код Русије. Главни социјални, економски и политички противник петроградске монархије постао је светски капитал (“жути ђаво”) са којим се она није суочила на прави начин. Оштрица Фебруарске револуције 1917. године била је усмерена право у центар руске цивилизације – у њено духовно језгро. Уставши против Цара, скупштински политичари-либерали (и остали “фармацеути” како их је назвао Александар Блок) замисли су да преврну Русију с “главе на ноге”, претворивши је у буржоаску републику англо-француског типа, то јест, узевши реванш за пораз од 1905. године. Узгред, прост руски народ под благословом праведног Јована Кронштантског, није дозволио да се револуција 1905. године која је толико забринула ауторе знаменитог “Вех”-а, спроведе до краја. Истовремено, “прогресивно друштво” је аплаудирало терористима, слало честитке за победу јапанском императору, а лидер тадашњих либерала у Думи англоман П. Миљуков до краја емигрантског живота се поносио тиме што је својим говором у Думи у новембру 1916. године (“Глупост или издаја?”) поднео револуционарни сигнал земљи која је била у рату. Међутим, до победе над Немачком у Првом светском рату било је остало сасвим мало времена.

Власт либерала са розикастим машницама једва је трајала 9 месеци. Армија је почела убијати своје официре и дезертирати, почела је свеопшта смутња. Држава се распала. Власт се ваљала по прашини и био је потребан неко ко би преузео ту власт.

### **Црвена идеја**

Одлучни су се нашли међу болшевицима. Октобар 1917. године је био типичан престонички пуч, међутим, у следећих пет година црвени су победили генерале “демократе” и скупили су раздвојену Русију скоро у границама империје. Истински стваралац СССР-а био је наравно стваралац који је за три петољетке створио нову супер-државу која је 1945. године освојила Берлин, усвојила нуклеарно оружје и прва слетела у космос. И Патријаршија у РПЦ била је успостављена управо у његово време, после лењинско-троцкистичког погрома цркве. Притом он није имао колоније и магичне изворе нафте, све се морало чинити на ентузијазму, страху и ропском раду. Капитал је постао атрибут државе. Да, то је било страшно и не дао Бог да видимо нешто слично раскуличавању, ГУЛАГ-у и рупама по ноћи, но, да није било тога, сада већ не би било ни руског народа нити многих других племена која су му се придружила пре 200 година. То је историја која нема коњуктива. Трећи Рим је 1917. године претворен у Трећу интернационалу али је 1945. године, после искупитељског рата и Победе – у много чему постала поново Русија.

### **Неолиберална идеја**

Либерали орјентисани на злато (преобучени комунисти) су се 1991. године под демократским паролама вратили на власт у Москви. Била је то нова (већ трећа у XX веку) либерална револуција остварена болшевичким методама: партијска номенклатура је конвертирала политичку власт у економију. Следећи либерал-револуционари су сматрали да ће невидљива рука тржишта све да реши – и добили су земљу у границама из XVII века у којој су били у сукобу сви са свима и где само лењивци нису пројектовали даљи распад земље на “уралску републику”, “далекоисточну републику” итд.

Наравно, постоје чувени “Либерални манифести” 1947 и 1997. године о слободи, одговорности и праведности као главним вредностима либерализма. Либерализам је предлагао човеку: “Ради шта желиш, ти си сам свој газда! Но, притом ти сам одговараш за себе, твоја кућа је твоја тврђава, све остало – Бог, држава, Отаџбина – у ствари су само део тебе”. У наше време тај

“слободни власник” у потпуности је постао роб тржишта и интернета који га храни антикултуром, а улице његових градова су се нашле у власти разноврсних “мањина”. На културолошком језику то се зове постмодерна (ПМ) и она сведочи о завршетку фаустовске (модернистичко-авангардне) етапе европске историје и преласка на њену предсмртну хедонистичко-потрошачку фазу.

### **Идеја постмодерне**

Данас у земљама које су заражене вирусом постмодерне, више нема религије, филозофије, науке, уметности, морала у правом смислу те речи. Постоји њихово симулирање, фалсификат. Бела кућа у САД се 26. јуна 2015. године расцветала у дугине ЛГБТ боје – тада су локални хомосексуалци прослављали одлуку Врховног суда о пуној легализацији њихових “бракова”. Још раније је Обама дозволио рад са ембрионима матичних ћелија (практично њиховом убијању) а у Енглеској су испробавали први образац машине за читање мисли – забавна перспектива, зар не? Постоји пројекат тзв “Светске ладе” који предвиђа “електронски конгломерат” и најновију смешу феудализма и робовласништва – са моје тачке гледишта ништа боља алтернатива. Постмодерна је филозофија и политика глобализације XXI века. Истинска заштита од постмодернизма – а то значи и од самоуништења човечанства – јесте вера у апсолутну реалност и вредност живота дарованог од Бога. И та вера ће трајати све док Га ми радујемо.

### **Идеја православног социјализма**

Потпуно је очигледно да су идејно неспојиви руска идеја хришћанске праведности/истине и постмодернистички сумрак Европе. Последњи догађаји попут самоопредељења Крима, херојске одбране Новорусије и антируских економских и војних санкција, само истичу ту околност. Председник В.В. Путин и његов тим су спречили распад Русије на почетку XXI века сачувавши основе руске државности (коју симболизује царски грб, совјетска химна и демократска застава) и завршили су са диктатом економског тоталитаризма. “Банкарској породици” је стављено до знања да није свемоћна. Путинови поступци били су у складу са вољом народа и народ их је подржао. Ја не говорим овде о потпуном неуспеху либерално-западњачких партија које се уз све жеље не могу отписати као злогласни “административни ресурс”. Уколико би влада Путина-Медведева успела да изрази националну (а не компрадорску) економију која одговара светском значењу Русије – то јест, када би пре свега почела руску нафту и гас да продаје за рубље, бар у оквирима БРИКСА, самим тим окончавши са монополом долара – тада би православно-руско цивилизација била материјално обезбеђена, у сваком случају у догледној будућности.

Формула “православног социјализма” не предвиђа сједињење хришћанства са безбожним марксизмом-лењинизмом и повратак СССР-а. Појам социјализма у овом случају значи првенство народа и државе у односу на тржиште, супротну скоро у потпуности зависност земље од власника светског капитала као што је данас стање на Западу. Приватно власништво на малом и средњем нивоу се у потпуности може уклопити у православно социјализам – но, кључни врхови државе и привреде морају се налазити у рукама патриотске “услугне класе” а не оних власника доларских милиона са руским пасошима, који су практично већ одавно Швајцарски, Енглези или Американци. Навешћу само једну цифру: обим индустријског БНД у Руској Федерацији у 2013. години је износио отприлике 25% мање од совјетског из 1990. године, онда када је суседна Белорусија која је сачувала много од социјалистичког система и при централизованом руководству увећала свој БНД за скоро два (!) пута. И то при одсуству нафте и гаса! Гајдаровски капитализам у Русији је доживео фијаско. То схватају скоро сви, такође и Путин. Само се неки претварају да је све у реду.

Човеку је потребан хлеб, но човек не живи само од хлеба. Друштву је потребан новац, али за Русију не постоји ништа опасније од власти новца. Замислива будућност за Русију огледа се у изградњи таквог државно-друштвеног и културног уређења које би у човеку очувало лик Божији. Треба Русији пружити могућност да буде сама своја. Њена вера се не сме угасити. Ако се то деси, никакви прекоморски рецепти неће спасити земљу од погибије, а заједно са њом, пропашће цео свет.

*Александар Казин, доктор филозофских наука, професор*

Превод са руског: [http://ruskline.ru/analitika/2015/10/07/russkaya\\_ideya\\_hhi\\_veka/](http://ruskline.ru/analitika/2015/10/07/russkaya_ideya_hhi_veka/)